

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1996-1997

16 JANVIER 1997

Proposition de loi instaurant le placement sous surveillance électronique comme modalité d'exécution des peines privatives de liberté

(Déposée par Mme Lizin)

DÉVELOPPEMENTS

La Belgique fut l'un des premiers pays à introduire dans les prisons une pratique clinico-criminologique et médico-sociale. Pourquoi ne pourrait-il pas en être de même en ce qui concerne le placement sous surveillance électronique utilisé comme modalité d'exécution des peines privatives de liberté ?

À l'aube du troisième millénaire et face aux divers problèmes auxquels est confrontée l'administration pénitentiaire, cette nouvelle mesure devrait engendrer une situation plus avantageuse pour les différentes parties.

Ce genre de mesures, prises en cas de condamnation à des peines inférieures à un an ou lorsqu'il reste à subir par le condamné une ou plusieurs peines privatives de liberté dont la durée n'excède pas un an, peut conduire à des conditions d'incarcération moins dégradantes et tendre en même temps vers une meilleure réinsertion sociale.

En effet, l'individu, tout en purgeant sa peine, pourrait continuer à vivre au rythme de la société, que cela soit au plan professionnel, familial et social, à condition qu'il respecte certaines obligations non négligeables. Cette mesure reste avant tout une peine.

De plus, il ne faut pas perdre de vue que ce placement sous surveillance électronique comme mesure

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1996-1997

16 JANUARI 1997

Wetsvoorstel houdende invoering van het elektronisch huisarrest als een vorm van vrijheidsstraf

(Ingediend door mevr. Lizin)

TOELICHTING

België was een van de eerste landen waar in de gevangenissen klinisch-criminologische en medisch-sociale methoden werden toegepast. Waarom zou ons land dan ook niet als een van de eerste het elektronisch huisarrest toepassen als een vorm van vrijheidsstraf ?

In het licht van de problemen waarmee het bestuur strafinrichtingen af te rekenen heeft, zal deze nieuwe maatregel aan de vooravond van het derde millennium voordelen meebrengen voor de verschillende partijen.

Deze maatregel wordt genomen wanneer iemand tot een straf van minder dan een jaar veroordeeld is of wanneer een veroordeelde nog een of meer vrijheidsstraffen van niet meer dan een jaar heeft uit te zitten. De detentie verloopt onder minder vernederende omstandigheden en kan tegelijkertijd bijdragen tot een vlottere terugkeer in de maatschappij.

Terwijl iemand op die manier zijn straf uitzit, kan hij immers voeling blijven houden met de maatschappij, zowel in zijn professioneel, familiaal als sociaal leven, op voorwaarde dat hij een aantal niet te verwaarlozen verplichtingen nakomt. Deze maatregel blijft hoe dan ook een straf.

Men mag bovendien niet uit het oog verliezen dat het respect voor de waardigheid, de integriteit en het

d'exécution des peines privatives de liberté garantit dans sa mise en œuvre le respect de la dignité, de l'intégrité et de la vie privée de la personne.

Pour que cette nouvelle pratique puisse fonctionner de manière optimale, il faut absolument qu'elle s'intègre dans une politique cohérente de réformes.

C'est la raison pour laquelle, à l'heure où le système judiciaire est l'objet d'une grande réflexion qui tend vers la réforme, il serait intéressant d'y incorporer ces nouvelles mesures.

*
* *

Cette proposition vise donc à instaurer une nouvelle modalité d'exécution des peines privatives de liberté, qui sera supervisée par la commission de libération conditionnelle.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

L'article 2 définit les conditions d'application du placement sous surveillance électronique. Ce mode de surveillance ne peut être utilisé que pour des courtes peines ou lorsqu'il reste à subir par le condamné une peine dont la durée totale n'excède pas un an.

Article 3

L'article 3 garantit l'intégrité et la vie privée du condamné puisque rien ne lui est imposé.

La décision du placement sous surveillance électronique ne peut être prise qu'avec le consentement du condamné et en présence de son avocat, afin d'éviter toute équivoque quant au choix du condamné, le principe même étant basé sur une option volontaire.

Article 4

L'article 4 définit la principale obligation du condamné soumis à la surveillance électronique: il a l'obligation de ne pas s'absenter de son domicile ou du lieu qui lui a été désigné par la commission de libération conditionnelle en fonction des horaires qui lui ont été fixés.

Les périodes ne sont pas fixées de manière arbitraire. Au contraire, il est tenu compte des nécessités liées aux différentes activités du condamné au niveau familial ou professionnel et des conditions qui lui ont été imposées, comme un suivi thérapeutique.

privé-leven van de persoon gewaarborgd blijft als de vrijheidsstraf de vorm aanneemt van elektronisch huisarrest.

Wil deze maatregel echter een optimaal effect bereiken, dan moet hij absoluut deel uitmaken van een coherent beleid van hervormingen.

Nu alom nagedacht wordt over het gerechtelijk systeem met het oog op de hervorming ervan, zou het interessant zijn dat deze nieuwe maatregelen daarin opgenomen worden.

*
* *

Dit voorstel beoogt dan ook een nieuwe vorm van vrijheidsstraf in te voeren onder het toezicht van de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 2

Dit artikel bepaalt onder welke voorwaarden het elektronisch huisarrest toegepast kan worden. Deze vorm van elektronisch toezicht kan alleen opgelegd worden voor korte straffen of wanneer de veroordeelde nog slechts een straf heeft uit te zitten met een totale duur van niet meer dan een jaar.

Artikel 3

Dit artikel staat er borg voor dat de integriteit en het privé-leven van de veroordeelde niet worden aangetast aangezien het elektronisch huisarrest niet verplicht gesteld wordt.

De beslissing om huisarrest op te leggen kan alleen maar genomen worden met instemming van de veroordeelde en in het bijzijn van zijn advocaat om te voorkomen dat er misverstand bestaat over de keuze die de veroordeelde maakt. Het principe staat of valt immers met een vrijwillig gemaakte keuze.

Artikel 4

Dit artikel omschrijft de voornaamste verplichting van de veroordeelde aan wie huisarrest wordt opgelegd: hij mag zijn woonplaats of de plaats die hem door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling is aangewezen, niet verlaten buiten de tijd die eveneens door die commissie is vastgesteld.

De tijdsindeling wordt niet op willekeurige basis bepaald. Er wordt integendeel rekening gehouden met de verschillende bezigheden van de veroordeelde op familiaal of professioneel vlak en met de hem opgelegde voorwaarden, zoals een therapeutische behandeling.

La surveillance électronique, tout en étant une mesure qui permet de satisfaire d'une certaine manière le condamné, reste une peine.

Article 5

Lorsque la personne accepte de se soumettre à la surveillance électronique, un contrôle de cette exécution est nécessaire.

Ce contrôle s'effectue grâce à un matériel technique performant que le condamné devra porter, où qu'il soit.

Afin de rendre cette procédure légale, ce moyen devra être homologué par l'autorité compétente.

Article 6

Afin de garantir le respect de la dignité, de l'intégrité et de la vie privée du condamné ainsi que le caractère secret des informations contenues dans le traitement automatisé des données nominatives, seules les personnes autorisées pourront y avoir accès.

Article 7

Lorsqu'un contrôle doit s'effectuer au lieu de l'assignation, seules les personnes désignées par la commission de libération conditionnelle pourront effectuer celui-ci.

Article 8

En cas de non respect des conditions, les personnes chargées du contrôle doivent en faire rapport à la commission de libération conditionnelle.

De plus, si les autorités policières obtiennent également des informations sur un quelconque non respect, elles doivent aussi transmettre un rapport à la commission de libération conditionnelle.

Article 9

L'article 9 limite la période du contrôle. Un contrôle volant est soumis à un certain nombre de restrictions dans le temps.

Néanmoins, lorsque l'agent chargé du contrôle émet certains doutes quant au respect des obligations du condamné résultant du placement sous surveillance électronique, il a le droit d'intervenir quelle que soit l'heure.

Hoewel het elektronisch huisarrest de veroordeelde enigszins voldoening kan schenken, blijft het toch een straf.

Artikel 5

Wanneer de betrokkene aanvaardt zich aan het elektronisch toezicht te onderwerpen, is controle op de uitvoering ervan noodzakelijk.

Die controle wordt uitgevoerd met behulp van geavanceerd technisch materiaal dat de veroordeelde moet dragen waar hij zich ook bevindt.

Om die werkwijze een wettelijke grondslag te geven, moet dat materiaal door de bevoegde overheid gehomologeerd worden.

Artikel 6

Teneinde het respect voor de waardigheid, de integriteit en het privé-leven van de veroordeelde te waarborgen, evenals het geheime karakter van de informatie die in de geautomatiseerde bestanden met persoonsgegevens wordt opgeslagen, hebben alleen de bevoegde personen toegang tot die bestanden.

Artikel 7

Controle op de plaats van het huisarrest mag alleen worden uitgevoerd door de personen die door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling daartoe zijn aangewezen.

Artikel 8

In geval van niet-naleving van de voorwaarden moeten de personen belast met de controle hierover verslag uitbrengen bij de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Verneemt de politie dat een van de voorwaarden niet wordt nageleefd dan moet zij eveneens verslag uitbrengen bij de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Artikel 9

Dit artikel beperkt de controleperiode. Bij een onaangekondigde controle gelden een aantal beperkingen in de tijd.

Wanneer de agent die de controle moet uitvoeren, evenwel twijfels heeft over de naleving door de veroordeelde van de verplichtingen die voortvloeien uit het elektronisch huisarrest, heeft hij het recht te allen tijde in te grijpen.

Article 10

L'article 10 autorise des modifications aux conditions d'exécution du placement sous surveillance électronique.

Il permet en fonction de chaque situation d'adapter la mesure afin de l'optimiser.

Tout en constituant une peine, il faut veiller à ce que la mesure serve de trait d'union entre cette peine et une certaine réinsertion sociale.

Article 11

Tout condamné qui accepte d'être placé sous surveillance électronique a le droit de demander qu'un médecin, à la suite d'un examen médical, mentionne si l'émetteur constitue un inconvénient pour sa santé.

Article 12

L'article 12 prévoit la révocation en cas de non respect des conditions d'exécution du placement sous surveillance électronique.

En cas de révocation de la mesure, le condamné doit subir la durée de la peine qui lui restait à accomplir au début du placement sous surveillance électronique.

Le recours contre la décision de révocation ne suspend pas l'exécution de la décision; la mesure de surveillance électronique prend immédiatement fin.

*
* *

Un des objectifs de la présente proposition est d'utiliser un nouveau type de modalités d'exécution des peines privatives de liberté.

Tout en étant une «vraie» peine, la mesure permet, d'une part, de vivre dans des conditions d'incarcération non dégradantes et d'autre part, de tendre vers la réinsertion sociale.

Anne-Marie LIZIN.

*
* *

Artikel 10

Dit artikel maakt het mogelijk wijzigingen aan te brengen in de voorwaarden waaronder elektronisch huisarrest ten uitvoer wordt gelegd.

Zo kan de maatregel aan elke afzonderlijke situatie worden aangepast met het oog op de optimalisering ervan.

De maatregel blijft weliswaar een straf maar moet een brug vormen tussen die straf en de terugkeer van de gedetineerde in de samenleving.

Artikel 11

Elke veroordeelde die elektronisch huisarrest aanvaardt, heeft het recht te vragen dat een arts na een medisch onderzoek verklaart of de zender al dan niet schadelijk is voor zijn gezondheid.

Artikel 12

Dit artikel voorziet in de herroeping van de maatregel bij niet-naleving van de voorwaarden waaronder het elektronisch huisarrest wordt uitgevoerd.

Bij herroeping van de maatregel moet de veroordeelde de straf uitzitten die hem nog restte bij het begin van het elektronisch huisarrest.

Het beroep dat tegen de beslissing tot herroeping wordt ingesteld, schort de uitvoering van de beslissing niet op; aan het elektronisch huisarrest wordt onmiddellijk een einde gemaakt.

*
* *

Een van de doelstellingen van dit voorstel is het toepassen van een nieuw soort vrijheidsstraf.

Hoewel het om een echte straf gaat, maakt de maatregel het mogelijk op een niet-vernederende wijze opgesloten te leven en zich terzelfdertijd voor te bereiden op een terugkeer in de samenleving.

*
* *

PROPOSITION DE LOI**Article premier**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

En cas de condamnation à une ou plusieurs peines privatives de liberté dont la durée totale n'excède pas un an ou lorsqu'il reste à subir par le condamné une ou plusieurs peines privatives de liberté dont la durée totale n'excède pas un an, la Commission de libération conditionnelle peut décider, d'initiative ou à la demande du procureur du Roi ou du condamné, que la peine s'exécutera sous le régime du placement sous surveillance électronique.

Art. 3

La décision de recourir au placement sous surveillance électronique ne peut être prise qu'avec le consentement du condamné donné en présence de son avocat. À défaut pour le condamné d'avoir fait choix d'un avocat, celui-ci est désigné d'office par le bâtonnier.

Le placement sous surveillance électronique peut également être décidé, selon les modalités prévues à l'article précédent, à titre probatoire de la libération conditionnelle, pour une durée n'excédant pas un an.

Art. 4

Le placement sous surveillance électronique emporte pour le condamné interdiction de s'absenter de son domicile ou de tout autre lieu désigné par la Commission de libération conditionnelle en dehors des périodes fixées par celle-ci.

Les périodes et les lieux sont fixés en tenant compte des nécessités liées à la vie familiale du condamné, à son activité professionnelle ou au suivi d'un traitement médical, d'une information ou d'un enseignement.

Art. 5

Le contrôle de l'exécution de la mesure est assuré au moyen d'un procédé permettant de détecter à distance l'absence ou la présence du condamné dans le seul lieu désigné par la Commission de libération conditionnelle pour chaque période fixée.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In geval van veroordeling tot een of meer vrijheidsstraffen waarvan de totale duur een jaar niet te boven gaat of wanneer de veroordeelde nog een of meer vrijheidsstraffen moet ondergaan waarvan de totale duur een jaar niet te boven gaat, kan de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling uit eigen beweging of op verzoek van de procureur des Konings beslissen dat de straf uitgevoerd wordt door middel van het elektronisch huisarrest.

Art. 3

De beslissing om als straf elektronisch huisarrest op te leggen kan alleen worden genomen indien de veroordeelde daarmee instemt in het bijzijn van zijn advocaat. Kiest de veroordeelde geen advocaat, dan wordt deze ambtshalve aangesteld door de stafhouder.

Huisarrest kan onder de voorwaarden bepaald in het voorgaande artikel eveneens worden opgelegd als proeftijd voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, voor een duur die een jaar niet te boven gaat.

Art. 4

Elektronisch huisarrest heeft voor de veroordeelde tot gevolg dat het hem verboden is zijn woonplaats of enige andere plaats aangewezen door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling te verlaten buiten de door deze commissie bepaalde tijd.

De tijd en de plaats worden bepaald rekening houdend met de behoeften van de veroordeelde in verband met zijn familiale leven, zijn beroepsactiviteit of het volgen van een medische behandeling, een opleiding of een cursus.

Art. 5

Voor de controle op de uitvoering van de maatregel wordt een procédé toegepast dat het mogelijk maakt op afstand te controleren of de veroordeelde al dan niet aanwezig is op de enige plaats die de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling voor elke periode heeft aangewezen.

La mise en œuvre de ce procédé peut conduire à imposer au condamné le port pendant toute la durée du placement sous surveillance électronique d'un dispositif intégrant un émetteur.

Le procédé utilisé est homologué à cet effet par le ministre de la Justice.

La mise en œuvre garantit le respect de la dignité, de l'intégrité et de la vie privée du condamné.

Art. 6

Le contrôle à distance du placement sous surveillance électronique est assuré par des fonctionnaires de l'administration pénitentiaire qui sont autorisés pour l'exécution de cette mission à mettre en œuvre un traitement automatisé de données nominatives dans le respect des dispositions législatives applicables en cette matière.

Art. 7

Lorsqu'elle décide de recourir au placement sous surveillance électronique, la Commission de libération conditionnelle désigne la personne ou le service chargé de contrôler la présence du condamné au lieu de l'assignation.

Art. 8

Lorsque la personne ou le service visé à l'article 7 constate l'absence irrégulière du condamné, le cas échéant après s'être rendu sur place, il en fait aussitôt rapport à la Commission de libération conditionnelle.

Les services de police ou de gendarmerie peuvent toujours constater l'absence irrégulière du condamné et en faire rapport à la Commission de libération conditionnelle.

Art. 9

La présence du condamné à son domicile ne peut donner lieu à un contrôle sur place avant six heures et après vingt et une heures, sauf si le contrôle à distance laisse présumer que le condamné se soustrait aux obligations résultant du placement sous surveillance électronique.

La Commission de libération conditionnelle peut soumettre le condamné au délai d'épreuve.

De toepassing van dat procédé kan inhouden dat de veroordeelde gedurende de duur van het elektronisch huisarrest een bepaald toestel moet dragen waarop een zender is bevestigd.

Het gebruikte procédé wordt daartoe door de minister van Justitie gehomologeerd.

Dat procédé moet op zodanige wijze worden toegepast dat de waardigheid, de integriteit en het privé-leven van de veroordeelde niet worden aangetast.

Art. 6

De controle op afstand van het elektronisch huisarrest wordt uitgevoerd door de ambtenaren van het bestuur strafinrichtingen die voor de uitvoering van die opdracht gemachtigd zijn persoonsgegevens automatisch te verwerken met inachtneming van de wettelijke bepalingen die terzake van toepassing zijn.

Art. 7

Wanneer de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling opteert voor elektronisch huisarrest, wijst zij de persoon of de dienst aan die belast wordt met de controle op de aanwezigheid van de veroordeelde op de plaats van het huisarrest.

Art. 8

Wanneer de in artikel 7 bedoelde dienst of persoon vaststelt, eventueel nadat hij zich daarvan ter plaatse heeft vergewist, dat de veroordeelde onregelmatig afwezig is, brengt hij daarover onmiddellijk verslag uit bij de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

De politie- of rijkswachtdiensten kunnen te allen tijde de onregelmatige afwezigheid van de veroordeelde vaststellen en daarover verslag uitbrengen bij de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Art. 9

De aanwezigheid van de veroordeelde thuis mag vóór zes uur en na eenentwintig uur niet ter plaatse worden gecontroleerd, tenzij de controle op afstand doet vermoeden dat de veroordeelde zich onttrekt aan de verplichtingen verbonden aan het elektronisch huisarrest.

De Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling mag de veroordeelde aan een proeftijd onderwerpen.

Art. 10

Les conditions d'exécution du placement sous surveillance électronique prévues à l'article 4 ainsi que les mesures prévues à l'article 9 peuvent à tout moment être modifiées par la Commission de libération conditionnelle, après avis du procureur du Roi, avec le consentement ou à la demande du condamné.

Art. 11

La Commission de libération conditionnelle peut à tout moment désigner un médecin afin qu'il vérifie que la mise en œuvre du procédé mentionné à l'article 5 ne présente pas d'inconvénient pour la santé du condamné. Cette désignation a lieu d'office lorsque le condamné le demande. Le certificat médical est joint au dossier.

Art. 12

La Commission de libération conditionnelle peut, après avis du procureur du Roi et après avoir entendu le condamné, révoquer la décision de placement sous surveillance électronique en cas d'inobservation d'une des conditions d'exécution, à la demande du condamné ou en cas de refus par celui-ci d'une modification nécessaire des conditions d'exécution.

Le condamné doit alors subir, selon les dispositions de la décision de révocation, tout ou partie de la durée de la peine qui lui restait à accomplir au moment de son placement sous surveillance électronique. Le temps pendant lequel il a été placé sous surveillance électronique compte toutefois pour l'exécution de sa peine.

Le recours du condamné ne suspend pas l'exécution de la décision.

Anne-Marie LIZIN.

Art. 10

De in artikel 4 bedoelde voorwaarden waaronder het elektronisch huisarrest wordt uitgevoerd en de maatregelen bedoeld in artikel 9 kunnen te allen tijde worden gewijzigd door de Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling, na advies van de procureur des Konings, met toestemming of op verzoek van de veroordeelde.

Art. 11

De Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling kan te allen tijde een arts aanwijzen die nagaat of de toepassing van het in artikel 5 vermelde procédé niet schadelijk is voor de gezondheid van de veroordeelde. Die aanwijzing geschiedt ambtshalve wanneer de veroordeelde erom verzoekt. Het medisch attest wordt bij het dossier gevoegd.

Art. 12

De Commissie voor de voorwaardelijke invrijheidstelling kan, na advies van de procureur des Konings en nadat zij de veroordeelde heeft gehoord, het elektronisch huisarrest herroepen wanneer een van de voorwaarden voor de uitvoering ervan niet wordt nageleefd, wanneer de veroordeelde daarom verzoekt of wanneer de veroordeelde een noodzakelijke wijziging van de uitvoeringsvoorwaarden weigert.

De veroordeelde moet vervolgens, overeenkomstig de herroepingsbeslissing, het deel van zijn straf dat nog overbleef toen zijn elektronisch huisarrest begon, volledig of gedeeltelijk uitzitten. De tijd gedurende welke hij elektronisch huisarrest kreeg opgelegd, wordt evenwel afgetrokken van de nog uit te zitten straf.

Het beroep dat de veroordeelde instelt, schort de uitvoering van de beslissing niet op.